

საინფორმაციო ბიულეტენი №1 2018 წლის საპრეზიდენტო არჩევნების მონიტორინგი აგვისტო, 2018

საიას სადამკვირვებლო მისიის შესახებ

საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციამ 2018 წლის საპრეზიდენტო არჩევნების წინასაარჩევნო პერიოდის მონიტორინგი 1 აგვისტოს დაიწყო.

საია წინასაარჩევნო პერიოდს ცენტრალური და 8 რეგიონული ოფისის მეშვეობით, თბილისსა და რეგიონებში – აჭარაში, გურიაში, სამეგრელო-ზემო სვანეთში, იმერეთში, რაჭა-ლეჩხუმში, შიდა და ქვემო ქართლში, სამცხე-ჯავახეთში, მცხეთა-მთიანეთსა და კახეთში აკვირდება.

მონიტორინგის მიზანს წარმოადგენს სამართლიანი და გამჭვირვალე საარჩევნო პროცესების ხელშეწყობა, საარჩევნო კანონმდებლობისა და საერთაშორისოდ დადგენილი დემოკრატიული სტანდარტების დაცვა საარჩევნო ადმინისტრაციის წარმომადგენლების, საარჩევნო სუბიექტებისა და საჯარო მოხელეების მხრიდან. ასევე, საქართველოს მოქალაქეებისა და საერთაშორისო საზოგადოების ინფორმირება 2018 წლის საპრეზიდენტო არჩევნების წინასაარჩევნო პროცესებთან დაკავშირებულ დარღვევებსა და ტენდენციებზე, ყურადღების გამახვილება საკანონმდებლო და პრაქტიკულ ხარვეზებზე. აგრეთვე, საარჩევნო კანონმდებლობაში პრობლემების იდენტიფიცირება და არჩევნების დასრულების შემდეგ შესაბამისი საკანონმდებლო ცვლილებების ადვოკატირება.

მონიტორინგისას განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილებულია ობიექტური, სამართლიანი, დამოუკიდებელი და ეფექტური გამოძიების, სამართლიანი სასამართლოსა და ერთგვაროვანი პრაქტიკის დამკვიდრებაზე. ასევე, ინკლუზიური და კონკურენტული საარჩევნო გარემოს ხელშეწყობაზე

ქალების, შშმ პირებისა და ეთნიკური უმცირესობის წარმომადგენლებისთვის.

საიას მონიტორები ყურადღებას ისეთ საკითხებზე ამახვილებენ, როგორებიცაა: საარჩევნო ადმინისტრაციების დაკომპლექტება, ადმინისტრაციული რესურსის გამოყენებისა და ამომრჩეველთა მოსყიდვის ფაქტების გამოვლენა/აღკვეთა, ამომრჩევლის ნების თავისუფლებისათვის ხელშეწყობი გარემო, პოლიტიკური პარტიების დაფინანსების საკითხები, საარჩევნო სუბიექტების უფლებებისა და ვალდებულებების განხორციელება, ინკლუზიური საარჩევნო გარემო, მედიის სამუშაო გარემო და ა. შ.

დარღვევების გამოვლენის შემთხვევაში, ორგანიზაცია შესაბამის განცხადებას/საჩივარს წარადგენს საარჩევნო ადმინისტრაციაში, თავისუფალი და სამართლიანი არჩევნებისათვის უწყებათაშორის კომისიაში, სახელმწიფო აუდიტის სამსახურსა და სხვა შესაბამის უწყებებში, კანონით გათვალისწინებული რეაგირების უზრუნველყოფის მიზნით.

საინფორმაციო ბიულეტენში ყურადღება გამახვილებულია საარჩევნო პროცესებში ჩართული უწყებების (საარჩევნო ადმინისტრაცია, უწყებათაშორისი კომისია, აუდიტის სამსახური, საქართველოს მთავრობა და სამართალდამცავი ორგანოები) საქმიანობაზე საანგარიშო პერიოდში. აგრეთვე ასახულია ის ფაქტები, მოვლენები და დარღვევები, რომელთაც 1 აგვისტომდე ჰქონდათ ადგილი, თუმცა შეუძლიათ გარკვეული ზეგავლენა მოახდინონ საარჩევნო გარემოზე.

სავარაუდო დარღვევების/ფაქტების შესახებ ზოგიერთ ინფორმაციასთან დაკავშირებით საიას დამატებით აქვს გამოთხოვილი ინფორმაცია, რომლის ანალიზის შედეგებსაც ასევე გავაცნობთ საზოგადოებას.

ამომრჩევლის მოსყიდვის სავარაუდო ფაქტი

2018 წლის 29 მაისს ცნობილი გახდა „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ ახალი ინიციატივის შესახებ „ხალხი ივანიშვილის წინააღმდეგ.“ ამ ინიციატივის თანახმად, ხელისუფლებაში მოსვლის შემთხვევაში პარტია გეგმავს „ქართული ოცნების“ მმართველობის პერიოდში საბანკო სექტორისგან დაზარალებულ მოსახლეობას ზიანი აუნაზღაუროს, ასევე საბანკო და მიკროსაფინანსო ორგანიზაციებისათვის ვალების გადახდაზე 2 წლიანი მორატორიუმი [გამოაცხადოს](#). პროექტის ფარგლებში პარტია მძიმე ეკონომიკურ და სამართლებრივ მდგომარეობაში მყოფ მოქალაქეებს მათთან თანამშრომლობას სთავაზობს.

„ყველა ვალი გადაანგარიშდება ჩემი პრეზიდენტობისას არსებული კურსით - 1.65. შემოვიღებ რეგულაციებს, რომლითაც ბანკები და მიკროსაფინანსო ორგანიზაციები ვეღარ იქნებიან მევახშეები და მოუწევთ საპროცენტო განაკვეთების დაწევა. ამ ფონდის მეშვეობით ასევე დავურიგებთ კომპენსაციებს ყველა იმ ადამიანს, ვინც უკანონოდ გაანთავისუფლეს სამსახურებიდან 2012-2018 წლებში“, - ნათქვამია გარანტიის სერტიფიკატში, რომელსაც ხელს პარტიის დამფუძნებელი [მიხეილ სააკაშვილი აწერს](#). საუბარია იმაზეც, რომ ზიანი აუნაზღაურდებათ არა მარტო ბანკებით დაზარალებულებს, არამედ იმ მოქალაქეებსაც, ვინც ივანიშვილის მმართველობის პერიოდში სამსახური დაკარგა: პარტიაში აცხადებენ, რომ შეიქმნება ფონდი, სადაც სახელმწიფო სახსრებთან ერთად მობილიზებული იქნება „ივანიშვილის და ხალხის მარცვით გამდიდრებული ჩინოვიკების“ თანხები,

რომელსაც პარტია მათ ხელისუფლებაში მოსვლის შემდეგ უკან დააბრუნებინებს.

2018 წლის 27 ივნისს „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ წარმომადგენლებმა ზუგდიდში მცხოვრებ 100 მოქალაქეს „გარანტიის სერტიფიკატი“ [გადასცეს](#). პარტიის წარმომადგენლები განაგრძობენ „გარანტიის სერტიფიკატების“ ამომრჩევლებისთვის გადაცემას.

მიგვაჩნია, რომ აღნიშნულ ქმედებაში, სავარაუდოდ, იკვეთება „მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანებების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის მოთხოვნების დარღვევა, პარტიის, მისი წარმომადგენლების მიერ აკრძალული საქმიანობის განხორციელებისა და ამომრჩევლის მოსყიდვის კუთხით, შემდგომ გარემოებათა გამო:

„მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანებების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 25² მუხლის 1-ლი პუნქტის თანახმად, პარტიას ეკრძალება კანდიდატის, წარმომადგენლის ან სხვა პირის მეშვეობით, პირდაპირ ან არაპირდაპირ, საქართველოს მოქალაქის დაინტერესება ფულადი სახსრების, ფასიანი ქაღალდების, მატერიალურ ან არამატერიალურ ფასეულობათა ან მომსახურების (მათ შორის, ფიქციური შრომითი ან სხვაგვარი ურთიერთობების დამყარების) მიწოდებით ან დაპირებით. ამავე მუხლის მე-2 პუნქტის თანახმად, აღნიშნული ქმედება ასევე ეკრძალება ნებისმიერ პირს რომელიმე პარტიის სასარგებლოდ ან საწინააღმდეგოდ.

25² მუხლის მე-3 პუნქტის თანახმად კი, ამავე მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული, დაპირებასთან დაკავშირებული აკრძალვა არ შეეხება პოლიტიკურ და საარჩევნო დაპირებებს, რომლებიც უკავშირდება საბიუჯეტო სახსრების სამომავლო განაწილებას და სახელმწიფო პოლიტიკის სამომავლო განხორციელებას.

სისხლის სამართლის კოდექსის 164¹ მუხლის თანახმად ამომრჩევლის მოსყიდვად შეიძლება ჩაითვალოს მხოლოდ ისეთი ქმედება რომელიც განხორციელებულია საარჩევნო მიზნით. ამასთან, ამავე მუხლის შენიშვნა ადგენს გამონაკლის, რომ „პირს სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა არ დაეკისრება პოლიტიკური და საარჩევნო დაპირებებისთვის, რომლებიც უკავშირდება საბიუჯეტო სახსრების სამომავლო განაწილებას და სახელმწიფო პოლიტიკის სამომავლო განხორციელებას.“

ვფიქრობთ, რომ პოლიტიკური გაერთიანების და მისი წარმომადგენლების მიერ მოქალაქეებისთვის „საგარანტიო სერტიფიკატების“ გადაცემით, ხდება ამომრჩევლის თავისუფალ ნებაზე ზეგავლენა. სავარაუდოდ ადგილი აქვს ამომრჩევლის მოსყიდვას, მათ დაინტერესებას ფულადი სახსრების გადაცემის დაპირებით, რომელიც არ უკავშირდება არც საბიუჯეტო სახსრების სამომავლო განაწილებას და არც სახელმწიფო პოლიტიკის სამომავლო განხორციელებას. კითხვებს აღძრავს თავად ამ სპეციალური სახელმწიფო ფონდის შექმნისა და მასში ფინანსური რესურსების აკუმულირების საკითხი: როგორ, რა წესით, რა სამართლებრივ რეგულაციებზე დაყრდნობით მოხდება ფონდის შექმნა, ასევე როგორ მოხდება პარტიის მიერ ამ ფონდში თანხების მობილიზება და რამდენად კანონშესაბამისად წარიმართება ჩინოვნიკებისგან „ხალხისგან ნამარცვის“ დაბრუნების პროცესი. ფაქტია, რომ მოქმედი კანონმდებლობით მსგავსი ფონდის არსებობა გათვალისწინებული არ არის, რაც თავის მხრივ აჩენს კითხვებს პარტიის დაპირების განხორციელების რეალურობასთან დაკავშირებით.

საკითხის სწრაფად, ეფექტურად და სრულყოფილად შესწავლის მიზნით 2018 წლის 4 ივლისს საიამ სახელმწიფო აუდიტის სამსახურს მიმართა. ჩვენი ინფორმაციით, საიას განცხადების საფუძველზე, სახელმწიფო აუდიტის სამსახურმა ფაქტის შესწავლა დაიწყო.

ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის ოფისის ქურდობის ფაქტი

18 აგვისტოს „ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის“ ოფისი [გაქურდეს](#). პარტიის წარმომადგენლების განცხადებით, ქურდობა პოლიტიკური ნიშნით არის განხორციელებული და არა მატერიალური სარგებლის ნახვის სურვილით. ოფისიდან გარკვეული სახის ტექნიკა არის წაღებული, მათ შორის კომპიუტერები, სადაც მნიშვნელოვანი ინფორმაცია ინახებოდა. კერძოდ, ინფორმაცია მათი მხარდამჭერების შესახებ, ტელეფონის ნომრები, მათ მიერ წარმოებული გამოკითხვის შედეგები, საარჩევნო სია და სხვა. აღნიშნული ინფორმაცია საიას მონიტორინგმა უშუალოდ პარტიის წარმომადგენლებთან გადაამოწმეს.

სამართალდამცავმა ორგანოებმა გამოძიება ქურდობის ფაქტზე, საქართველოს სსკ-ს 177-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ და „ბ“ ქვეპუნქტებით დაიწყეს. რაც მოიცავს: სხვისი მოძრავი ნივთის ფარულად დაუფლებას მართლსაწინააღმდეგო მისაკუთრების მიზნით, ჩადენილი სადგომში ან სხვა საცავში უკანონო შეღწევით და რამაც მნიშვნელოვანი ზიანი გამოიწვია.

შინაგან საქმეთა სამინისტროს 19 აგვისტოს გამოქვეყნებული ინფორმაციის მიხედვით, შსს თბილისის პოლიციის დეპარტამენტის ძველი თბილისის სამმართველოს თანამშრომლებმა ცხელ კვალზე ერთი პირი დააკავეს და ოფისიდან

გატანილი ნივთები ლომბარდიდან ნივთმტკიცებად ამოიღეს, პარტიამ ნივთმტკიცებად ამოღებული [ნივთები დაიბრუნა](#). დაკავებულ პირს ადკვეთის ღონისძიების სახით სასამართლომ პატიმრობა შეუფარდა.

დადებითად უნდა შეფასდეს სამართალდამცავი ორგანოების წარმომადგენლების დროული რეაგირება, რის შედეგადაც პარტიას მოპარული ნივთები დაუბრუნდა, რაც არ იქნება შემდგომში შემაფერხებელი გარემოება წინასაარჩევნო კამპანიის წარმოებისათვის.

საარჩევნო ადმინისტრაცია და მისი საქმიანობა

ცესკოს დადგენილება საარჩევნო სუბიექტების რეგისტრაციის თაობაზე

2018 წლის 13 აგვისტოს [ცესკომ #42/2018 დადგენილება](#) მიიღო. ცესკომ დადგენილებით განსაზღვრა, რომ საქართველოს პრეზიდენტის 2018 წლის 28 ოქტომბრის არჩევნებში მონაწილეობის მიზნით საქართველოს პრეზიდენტობის თითო კანდიდატის წარდგენის უფლება აქვთ პარტიებს, რომლებიც რეგისტრირებული იყვნენ ცესკოში საქართველოს პარლამენტის 2016 წლის 8 ოქტომბრის ანდა მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლობითი ორგანოს – საკრებულოს 2017 წლის 21 ოქტომბრის არჩევნებისათვის, მათ შორის ასევე იმ პარტიებს, რომლებსაც ცესკოს თავმჯდომარის განკარგულებით გაუუქმდათ რეგისტრაცია.

უნდა აღინიშნოს, რომ საარჩევნო კოდექსის 98-ე მუხლის პირველი პუნქტის თანახმად, ცესკოში რეგისტრირებულ პარტიას,

ამომრჩეველთა საინიციატივო ჯგუფს უფლება აქვთ წარადგინონ საქართველოს [პრეზიდენტობის თითო კანდიდატი](#). თუმცა 2018 წლის 13 აგვისტოს დადგენილებით ცესკომ გააფართოვა სუბიექტთა წრე და ისეთ პარტიებსაც მისცა შესაძლებლობა კანდიდატი წარედგინათ, რომლებიც რეგისტრირებულები იყვნენ ცესკოში, მაგრამ ცესკოს თავმჯდომარის განკარგულებით გაუუქმდათ რეგისტრაცია 2016 წლის საპარლამენტო ანდა მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლობითი ორგანოს - საკრებულოს 2017 წლის არჩევნებისთვის.

საია დადებითად აფასებს ცესკოს მიერ ამ დადგენილების მიღებას, ვინაიდან, ამ გადაწყვეტილებით საპრეზიდენტო არჩევნებში მონაწილეობის შესაძლებლობა მიეცათ იმ პოლიტიკურ პარტიებსაც, რომლებიც რეგისტრირებული იყვნენ 2016 და 2017 წლის არჩევნებისათვის და რეგისტრაცია გაუუქმდათ ცესკოს თავმჯდომარის განკარგულებით.

საოლქო და საუბნო საარჩევნო კომისიების
დაკომპლექტების მონიტორი

2018 წლის 4 და 6 აგვისტოს ცესკომ საოლქო საარჩევნო კომისიებში 73 დროებითი წევრი აირჩია.¹ კონკურსში 173 პირი მონაწილეობდა.

წინასაარჩევნო მონიტორინგის ფარგლებში, საიამ არჩეული პირების შესახებ ინფორმაცია შეისწავლა, ასევე გადამოწმდა ოპოზიციური პოლიტიკური გაერთიანების „ძალა ერთობაშია“ მიერ გავრცელებული ინფორმაცია ამ პროცესში ნეპოტიზმისა და მმართველ პარტიასთან დაახლოებული პირების შერჩევის შესახებ. ორგანიზაციის წარმომადგენლებმა, შესწავლის პროცესში, გამოითხოვეს საჯარო ინფორმაცია

საარჩევნო ადმინისტრაციიდან, ხოლო სავარაუდო ნათესაური, მეგობრული კავშირის, ასევე პარტიული აქტივობის შესახებ ინფორმაცია ძირითადად მოპოვებული იყო მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებიდან, რაც ასევე გადამოწმდა ადგილზე შესწავლის გზით. მაგალითად, ერთ-ერთი საოლქო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარე მედიასთან საუბარში [აცხადებდა](#), რომ საოლქო კომისიაში დანიშნული წევრი იყო მისი მეუღლე.

აღნიშნულის შედეგად დადგინდა, რომ საოლქო საარჩევნო კომისიებში არჩეული **73 პირიდან:**

- 2016 და 2017 წლის არჩევნებზე არც ერთ მათგან დაკისრებული არ აქვს დისციპლინური ან ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობა;
- 2017 წლის არჩევნებზე 29 პირი,² ხოლო 2016 წლის საპარლამენტო არჩევნებზე - 17 პირი³ დასაქმებული იყო საარჩევნო ადმინისტრაციაში პროფესიული ნიშნით;
- 2017 წლის არჩევნებზე 1 პირი,⁴ ხოლო 2016 წლის არჩევნებზე 9 პირი⁵ დანიშნული იყო საარჩევნო ადმინისტრაციაში პარტიული ნიშნით.

საიას დამკვირვებლების მიერ ინფორმაციის გადამოწმების შედეგად, გამოიკვეთა სავარაუდო ნათესაური კავშირები და პოლიტიკური პარტიის აქტივისტობის/მხარდაჭერის შემთხვევები, კერძოდ:

- 5 შემთხვევაში არჩეული პირების „ქართული ოცნების“ აქტივისტობა/მხარდაჭერა (ჭიათურის, რუსთავის, მარტვილის, ზუგდიდის და წყალტუბოს შემთხვევები).

¹არჩეულმა პირებმა საპრეზიდენტო არჩევნების საბოლოო შედეგების გამოცხადებამდე დროის მონაკვეთით საოლქო საარჩევნო კომისიებში პროფესიული კომისიის წევრის მოვალეობა უნდა შეასრულონ.

² ცესკომ 27 პირი აირჩია საოლქო საარჩევნო კომისიის დროებით წევრად, ხოლო 2-მა საოლქო საარჩევნო კომისიამ 2 პირი აირჩია საარჩევნო უბნის პროფესიულ წევრად.

³ ეს პირები დროებითი წევრის მოვალეობას ასრულებდნენ საოლქო საარჩევნო კომისიებში.

⁴ პოლიტიკური მოძრაობა „გაერთიანებული დემოკრატიული მოძრაობა“ -1 პირი.

⁵ პოლიტიკური გაერთიანება „კონსერვატიული პარტია“ - 4 პირი; პოლიტიკური გაერთიანება „ქართული ოცნება“ -1 პირი; პოლიტიკური გაერთიანება „რესპუბლიკური პარტია“ -1 პირი; პოლიტიკური გაერთიანება „თავისუფალი დემოკრატები“- 2 პირი; პოლიტიკური გაერთიანება „გაერთიანებული დემოკრატიული მოძრაობა“ -1 პირი;

- **6 შემთხვევაში** არჩეული პირების საარჩევნო კომისიის მაღალი თანამდებობის და სუს-ის მაღალი თანამდებობის პირ(ებ)თან ოჯახის წევრობა/ნათესაური/მეგობრული კავშირები (ნამალადევში, დუშეთში, ქარელში, გორსა და თელავში - საარჩევნო კომისიის მაღალი თანამდებობის პირებთან კავშირი, ხოლო ლენტეხში - სუს-ის მაღალი თანამდებობის პირთან კავშირი).

ანგარიშზე მუშაობის პროცესში, საიამ თხოვნით მიმართა ცესკოს თავმჯდომარეს და საარჩევნო კომისიების დაკომპლექტების მიმდინარე პროცესთან დაკავშირებით შეხვედრა მოითხოვა. ცესკოს თავმჯდომარემ უარი განაცხადა შეხვედრაზე. ცესკომ არჩია, რომ საჯარო განცხადებით შემოფარგლულიყო, რომელშიც, უნდა აღინიშნოს, რომ ვერ დაასაბუთა ანგარიშში წარმოდგენილი ინფორმაციის მცდარობა. მოგვიანებით საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარემ მედიასთან განცხადება გააკეთა და მან საიას [კვლევას](#) „არასერიოზული“ და „არაპროფესიონალური“ [უწოდა](#). აღნიშნულით, ცესკოს თავმჯდომარემ დაარღვია [„საარჩევნო ადმინისტრაციის მოხელეთა ეთიკის კოდექსი.“](#)⁶ ეთიკის კოდექსი ცესკოს თავმჯდომარეს ავალდებულებს პატივი სცეს კანონს, იყოს სამართლიანი, მიუკერძოებელი და დამოუკიდებელი. ასევე საკუთარი მოსაზრებების გამოთქმისას იყოს ტაქტიანი და კრიტიკა, რომელსაც ის გამოხატავს, იყოს დასაბუთებული.

[საიამ საარჩევნო ადმინისტრაციას და მის ხელმძღვანელს მოუწოდა, რომ საქმიანობის განხორციელებისას ყოფილიყო კორექტული და კრიტიკული მოსაზრებები დაესაბუთებინა.](#)

მოგვიანებით, 27 აგვისტოს გაერთიანებულმა ოპოზიციამ „ძალა ერთობაშია“ გამოაქვეყნა ჩანაწერები, სადაც მათივე განმარტებით, საუბარია იმაზე, თუ როგორ აკომპლექტებს „ქართული ოცნების საარჩევნო შტაბი საარჩევნო ადმინისტრაციებს, როგორ აწვდის სიებს საოლქო კომისიებს და როგორ ხდება მათთან [თანამშრომლობა](#). ოპოზიციის მტკიცებით, აღნიშნული ჩანაწერების მიხედვით, კრწანისის საოლქო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარე დავით ფეტვიაშვილი პირდაპირ კონტაქტზეა „ქართული ოცნების“ საარჩევნო შტაბის კრწანისის კომისიის კურატორთან, ნინო მაისურაძესთან.“ კრწანისის ოლქის თავმჯდომარის გარდა, ჩანაწერში ისმის კიდევ რამდენიმე პირის საუბარი, რომელზეც საარჩევნო ადმინისტრაციამ განაცხადა, რომ ისინი არ იყვნენ [საარჩევნო ადმინისტრაციის თანამშრომლები](#). აღნიშნული ჩანაწერების მედიაში გამოქვეყნების შემდეგ ოპოზიციურმა პარტიებმა ცესკოს თავმჯდომარის თანამდებობიდან გადადგომა [მოითხოვეს](#).

საარჩევნო ადმინისტრაციამ ფაქტის შესწავლა დაიწყო. საარჩევნო ადმინისტრაციის შიდა აუდიტის სამსახურმა ოპოზიციურ გაერთიანებას მიმართა და ვიდეომასალის სრული ჩანაწერის მიღება მოითხოვა. ცესკოს განცხადებით მიმართა კრწანისის ოლქის თავმჯდომარემ თანამდებობიდან წასვლის შესახებ, რაც ცესკოს მიერ დაკმაყოფილდა.⁷

⁶ ეთიკის კოდექსი ცესკოს თავმჯდომარეს ასევე ავალდებულებს, რომ მან საკუთარი საქმიანობისას ხელი შეუწყოს დაინტერესებულ მხარეებს საარჩევნო პროცესთან ან საარჩევნო ადმინისტრაციის საქმიანობასთან დაკავშირებული ინფორმაციისა და დოკუმენტების მიღებაში, იყოს კომუნიკაბელური და თავი არიდოს პირადი თუ სხვა სახის კონფლიქტების წარმოშობას.

⁷ უნდა აღინიშნოს, რომ მონიტორინგის განმავლობაში ცესკო ახდენდა საზოგადოების ინფორმირებას მის წინააღმდეგ მიმართული პროვოკაციული ქმედების შესახებ. საარჩევნო ადმინისტრაციის განცხადებით, აღნიშნული ქმედებები მისი საქმიანობის დისკრედიტაციას ისახავდა მიზნად. ცესკომ განაცხადა, რომ მისი დისკრედიტაცია წარმოადგენს მიზანმიმართული გეგმის ნაწილს დააზიანოს საარჩევნო ადმინისტრაციისადმი ხალხის ნდობა და ცესკოს მაღალი რეპუტაცია, რომელიც ასახულია როგორც საერთაშორისო ორგანიზაციების დასკვნებში, ისე უახლეს, საზოგადოებრივი აზრის კვლევაში. ცესკომ საზოგადოებას მიაწოდა ინფორმაცია, რომ ბოლო პერიოდში უცნობი პირები სხვადასხვა მუნიციპალიტეტში მოქალაქეებს საოლქო საარჩევნო კომისიების სახელით ტელეფონით უკავშირდებოდნენ და ამოწმებდნენ მოქალაქეთა მონაცემებს. ასევე ცესკომ საზოგადოებას აუწყა, რომ უცხო პირების მიერ ხდებოდა საოლქო საარჩევნო კომისიის ხელმძღვანელი პირების მიმართ შეტყობინების გადაცემა, თითქოს ისინი დაბარებულები იყვნენ შეხვედრებზე რეგიონის ახალ გუბერნატორებთან, ასევე სატელეფონო ზარები განხორციელდა მმართველი პარტიის სახელის გამოყენებითაც, ვითომდა მათ მიერ „გადაგზავნილი“ საარჩევნო უბანში საარჩევნო პირების სიის მიღების დასადასტურებლად. ზემოაღნიშნული შინაარსის სატელეფონო ზარები დაფიქსირებულია გარდაბანის, მარნეულის, ზუგდიდის, თბილისის რამდენიმე საარჩევნო ოლქში და ა. შ. ცესკომ არ გამორიცხა, რომ დამუშავებული ჩანაწერები კიდევ გავრცელდებოდა. <http://cesko.ge/geo/list/show/114375-ts eskos-sagangebo-gantskhadeba-saolqo-saarchevno-komisiebshi-ganvitarebul-movlenebze>

საოლქო საარჩევნო კომისიების დაკომპლექტების მონიტორინგის პროცესში არაერთი ხარვეზი გამოვლინდა, რომელიც უარყოფითად აისახება საარჩევნო ადმინისტრაციის ნდობის ხარისხზე. უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ 2018 წლის 1 აგვისტოს ცესკომ 2018 წლის არჩევნებისთვის შექმნილი საუბნო საარჩევნო კომისიის წევრების შესარჩევი კონკურსის წესი, პირობები და ვადები განსაზღვრა. განსხვავებით 2017 წლის არჩევნებზე დამტკიცებული წესისგან, საოლქო საარჩევნო კომისია უფლებამოსილი აღარ არის საუბნო საარჩევნო კომისიის კონკურსის მონაწილე გასაუბრებისთვის მიიწვიოს.⁸ რაც ვერ უზრუნველყოფს პროცესის გამჭვირვალობას და კომისიის წევრთა შერჩევის პროცედურის წარმართვას არგუმენტირებული დისკუსიის ფონზე.

8-12 სექტემბერს, საარჩევნო კოდექსით დადგენილი ვადების მიხედვით, საოლქო საარჩევნო კომისიებმა საუბნო საარჩევნო კომისიების ნეიტრალური, პროფესიული წევრები უნდა აირჩიონ. პროცესის მნიშვნელობიდან და მაღალი საზოგადოებრივი ინტერესიდან გამომდინარე, იმისათვის რომ საუბნო საარჩევნო კომისიების წევრთა შესარჩევი კონკურსში მონაწილე თითოეულ პირთან მიმართებაში, მიღებული იყოს დასაბუთებული და ობიექტური გადაწყვეტილებები, მოვუწოდებთ ცესკოს:

- აღადგინოს საუბნო საარჩევნო კომისიის წევრობის მსურველებთან გასაუბრების შესახებ ჩანაწერი;
- უზრუნველყოს კონკურსის წარმართვა კანდიდატებთან გასაუბრების გზით;
- უზრუნველყოს პროცესის გამჭვირვალობა და კონკურსის თაობაზე ინფორმაციის ფართოდ გავრცელება;
- უზრუნველყოს იმ კანდიდატებისთვის უპირატესობის მინიჭება, რომლებსაც წარსულ არჩევნებზე არ დაკისრებიათ დისციპლინური ან ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობა.

აქვე უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ ორგანიზაცია წლებია აკვირდება საარჩევნო კომისიების დაკომპლექტების პროცესს და საუბრობს ამ პროცესის დროს გამოვლენილ ხარვეზებსა და მათ [გადაჭრის გზებზე](#). კერძოდ:

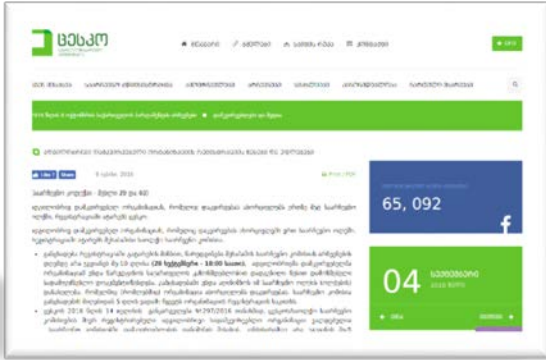
- 1) ბუნდოვანია წევრების შერჩევის კრიტერიუმები და გადაწყვეტილების მიმღებ კომისიის წევრთა მოტივაცია;
- 2) ვერ იქმნება ობიექტური წინაპირობები საარჩევნო ადმინისტრაციაში კვალიფიციური, დამოუკიდებელი და მაღალი ეთიკის მქონე პირების შესარჩევად;
- 3) წლებია საიას დამკვირვებლები აფიქსირებენ ისეთ ფაქტებს, როდესაც ზემდგომი საარჩევნო კომისიები პროფესიული ნიშნით იმ პირებს ირჩევენ საოლქო თუ საუბნო საარჩევნო კომისიებში, რომლებიც წინა არჩევნებზე პარტიების მიერ იყვნენ წარდგენილნი საარჩევნო ადმინისტრაციაში.

საია აგრძელებს საუბნო საარჩევნო კომისიების დაკომპლექტების მონიტორინგს და საზოგადოებას მიაწვდის დეტალურ ინფორმაციას პროცესის მიმდინარეობის თაობაზე.

---

⁸ საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისიის #112/2017 განკარგულება. 22.08.2017

სადამკვირვებლო ორგანიზაციების დამკვირვებელთა ონლაინ რეგისტრაცია

2018 წლის საპრეზიდენტო არჩევნებისთვის ცენტრალურმა საარჩევნო კომისიამ (ცესკო) გაზარდა ცესკოს ელექტრონული რეგისტრაციების პროგრამის შესაძლებლობები და გარდა პოლიტიკური პარტიების მიერ წარმომადგენლების და საარჩევნო კომისიებში წევრების დანიშვნისა, წელს პირველად, პრეზიდენტის არჩევნებისთვის რეგისტრირებულ სადამკვირვებლო ორგანიზაციებს ალტერნატიული შესაძლებლობა მისცა, გამარტივებული წესით, ელექტრონული პროგრამის მეშვეობით დამკვირვებლები დანიშნონ ონლაინ.

საია მისვალმება საარჩევნო ადმინისტრაციის მიერ ახალი ტექნოლოგიების საარჩევნო პროცესში გამოყენების ნებისმიერ ინიციატივას, რომელიც პროცესის გაუმჯობესებას ისახავს მიზნად.

უწყებათაშორისი კომისია და მისი საქმიანობა

კომისიის მიერ გამოცემული მნიშვნელოვანი რეკომენდაციები

2018 წლის 1 ივლისიდან უწყებათაშორისი კომისიამ 4 სხდომა გამართა და 1 რეკომენდაცია გამოსცა. მიუხედავად იმ ფაქტისა, რომ წინასაარჩევნო კამპანია კენჭისყრის დღემდე 60 დღით ადრე იწყება, უფრო მაღალი სტანდარტის დამკვიდრების მიზნით, კომისიამ რეკომენდაციით მიმართა ცენტრალური და ადგილობრივი ხელისუფლების საჯარო მოსამსახურეებს, რომ საქართველოს პრეზიდენტის მიერ არჩევნების თარიღის დანიშნვიდან დაეცვათ საარჩევნო კანონმდებლობით გათვალისწინებული მოთხოვნები და მაქსიმალურად გაემიჯნათ საკუთარი პროფესიული საქმიანობა საარჩევნო და [პოლიტიკური პროცესებისგან](#). კომისიამ მნიშვნელოვან სამართლებრივ მექანიზმად ჩათვალა 2013 წლის საპრეზიდენტო, 2014 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის, 2016 წლის საპარლამენტო და 2017 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების წინასაარჩევნო პერიოდში მის მიერ გამოცემულ რეკომენდაციები.

უწყებათაშორისი კომისია - მანდატს გაცდენილი საქმიანობა

მონიტორინგის შედეგებისა და კომენტარების ამობეჭდვა, რათა ადგილზე წაეკითხა იგი და [„საიას კვლევად ცნობილი დოკუმენტის“](#) ირგვლივ დისკუსია გაემართა.

უწყებათაშორისი კომისიის თავმჯდომარემ, იუსტიციის მინისტრმა, ქალბატონმა თეა წულუკიანმა 2018 წლის 24 აგვისტოს კომისიის სხდომა საიასთან [ანგარიშსწორების არეალად აქცია](#). ამ **სხდომაზე** დღის წესრიგით განსაზღვრული საკითხების გარდა, კომისიის თავმჯდომარე ა(ა)იპ ადვოკატა და იურისტთა საერთაშორისო ობსერვატორიის განცხადების საფუძველზე, საიას საარჩევნო კომისიების დაკომპლექტების მონიტორინგის [ანგარიშით](#) დაინტერესდა.⁹ იუსტიციის მინისტრმა სხდომის მიმდინარეობისას კომისიის სამდივნოს მოსთხოვა საიას

იუსტიციის მინისტრმა საარჩევნო პროცესის მონაწილეებს მოუწოდა, რომ: „თავი შეიკავონ ცესკოს დისკრედიტაციის მცდელობის ან ამგვარ მცდელობაში მონაწილეობისგან უტყუარი მტკიცებულებების გარეშე“, ხოლო საიას წარმომადგენელს სთხოვა, წარმოედგინა მეთოდი, რომლითაც დადგინდა ნათესაური კავშირები. მისი განცხადებით, „მეთოდის შესახებ მოცემულ დოკუმენტში საუბარი არ არის, რის გარეშეც წარმოუდგენელია არსებობდეს სერიოზული კვლევის დოკუმენტი“. მან ასევე დასვა კითხვები პერსონალური მონაცემების დამუშავების კანონიერებაზე.

იმის მაგივრად, რომ იუსტიციის მინისტრს კანონით მინიჭებული ობიექტური არბიტრის ფუნქცია ეტვირთა, ორგანიზაციას ბრალი დასდო ოპოზიციური პოლიტიკური პარტიის გეგმის განხორციელებაში და ინსტიტუციებისადმი შერჩევით მიდგომაში. ნაცვლად იმისა, რომ კომისიის თავმჯდომარეს დეტალურად შეესწავლა და გადაემოწმებინა არსებული

⁹ საუბარია საიას მონიტორინგის [ანგარიშზე](#), რომლის ფარგლებშიც საარჩევნო ადმინისტრაციების დაკომპლექტებისას გამოიკვეთა პრობლემები, რომლებიც წლებია გამოწვევას წარმოადგენს. კერძოდ: ვერ იქმნება ობიექტური წინაპირობები საარჩევნო ადმინისტრაციაში კვალიფიციური, დამოუკიდებელი და მაღალი ეთიკის მქონე პირების შესარჩევად და ადგილი აქვს სავარაუდო ნეპოტიზმის შემთხვევებს.

ხარვეზები და მედიაში გავრცელებული ინფორმაცია სავარაუდო ნეპოტიზმის ფაქტებზე, ასევე, ინფორმაცია გადაემოწმებინა ადმინისტრაციულ ორგანოებში, მან ზედაპირული, წინასწარ განწყობებით არსებული შეხედულებებით იხელმძღვანელა. კომისიის სხდომა ანგარიშსწორების არეალად აქცია, სავარაუდოდ იმ მიზეზით, რომ ცოტა ხნით ადრე საია სხვა არასამთავრობო ორგანიზაციებთან ერთად ითხოვდა, თუა წულუკიანი მთავრობის ახალ შემადგენლობაში იუსტიციის მინისტრად დასახელებული არ ყოფილიყო.

იუსტიციის მინისტრი შეეცადა საიას სადამკვირვებლო ორგანიზაციის დისკრედიტაცია მოეხდინა და ორგანიზაციის საქმიანობა დესტრუქციულად წარმოეჩინა. იუსტიციის მინისტრი გასცდა საარჩევნო კოდექსით დადგენილი მანდატის ფარგლებს და დაკარგა ობიექტური არბიტრის ფუნქცია.

საიამ მოუწოდა იუსტიციის მინისტრს საკუთარი საქმიანობის განხორციელებისას უწყებათაშორის კომისიაში კანონით მინიჭებული მანდატის ფარგლებში წარემართა და პატივი სცეს პროფესიული სადამკვირვებლო ორგანიზაციის მანდატს.

სახელმწიფო აუდიტის სამსახურთან შექმნილი
საკონსულტაციო კომისია და მისი ფორმატი

2018 წლის საპრეზიდენტო არჩევნებზეც, წინა წლის მსგავსად, სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის ინიციატივით, წინასაარჩევნო კამპანიის პერიოდში პოლიტიკური დაფინანსების კანონიერებასა და გამჭვირვალობაზე მონიტორინგის საკითხებზე მომუშავე არასამთავრობო ორგანიზაციებისგან დაკომპლექტებული დროებითი საკონსულტაციო კომისია შეიქმნა, რომელიც პოლიტიკური დაფინანსების რეგულაციების შესაძლო დარღვევის თაობაზე სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის მიერ წარმოდგენილ ინფორმაციას იხილავს და სახელმწიფო აუდიტის სამსახურს რეკომენდაციებს უწევს.

საია აქტიურ მონაწილეობას მიიღებს სამუშაო ჯგუფის მუშაობაში. მნიშვნელოვანია კომისიის მუშაობა ეფექტურად წარმართოს, რაც ხელს შეუწყობს პოლიტიკური დაფინანსების მონიტორინგის თაობაზე სადამკვირვებლო ორგანიზაციების ინფორმირებას წინასაარჩევნო პერიოდში სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის საქმიანობის შესახებ. რაც თავის მხრივ პოლიტიკური ფინანსების გამჭვირვალობისა და კანონიერების მონიტორინგის საკითხებზე საზოგადოების დროულ ინფორმირებულობას შეუწყობს ხელს.

მთავრობის განკარგულება

მიმდინარე წლის 29 აგვისტოს, საქართველოს მთავრობამ გამოსცა [განკარგულება](#) „2018 წლის მორიგი საპრეზიდენტო არჩევნების წინასაარჩევნო კამპანიის პერიოდში ადმინისტრაციული რესურსის გამოყენების თავიდან აცილების მიზნით გასატარებელ ღონისძიებათა თაობაზე.“ განკარგულების თანახმად, მთავრობა ინფორმაციას აწვდის საჯარო დაწესებულებებში დასაქმებულ პირებს წინასაარჩევნო პერიოდის განმავლობაში საარჩევნო კანონმდებლობით დადგენილი შეზღუდვების შესახებ.

წინასაარჩევნო პერიოდში, საჯარო დაწესებულებებში დასაქმებული პირების

მიერ ადმინისტრაციული რესურსის საარჩევნო მიზნებისთვის გამოყენება, წლებია მნიშვნელოვან გამოწვევას წარმოადგენს. სახელმწიფოს ცენტრალური ხელისუფლების მიერ აღნიშნული ტიპის დარღვევათა პრევენციის მიზნით გადადგმული ნებისმიერი ნაბიჯი, ბუნებრივია, დადებით შეფასებას იმსახურებს. თუმცა, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, რამდენად დაიცავენ სახელმწიფო მოსამსახურეები კანონის მოთხოვნებს პრაქტიკაში და რა სამართლებრივი რეაგირება მოყვება შესაბამისი უწყებების მხრიდან მათ მიერ ჩადენილ დარღვევებს.

საია დადებითად აფასებს მთავრობის მიერ განკარგულების გამოცემას და ვიმედოვნებთ, რომ მისი შესრულება ხელს შეუწყობს ადმინისტრაციული რესურსების გამოყენების თავიდან აცილებას.

შინაგან საქმეთა მინისტრის ბრძანება არჩევნების თავისუფალ, უსაფრთხო და მშვიდ გარემოში ჩატარების უზრუნველსაყოფად

2016 წლის საპარლამენტო და 2017 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების მსგავსად, მიმდინარე წლის 21 აგვისტოს, შინაგან საქმეთა მინისტრმა, გიორგი გახარიამ 2018 წლის საპრეზიდენტო არჩევნების თავისუფალ, უსაფრთხო და მშვიდ გარემოში ჩატარების უზრუნველსაყოფად სპეციალური [ბრძანება გამოსცა](#), რომელიც შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიერ დამატებითი ღონისძიებების განხორციელებას ითვალისწინებს.

ბრძანების შესაბამისად,

სამართალდარღვევების პრევენციის, ასევე, მათზე დროული და შესაბამისი რეაგირებისთვის, საქართველოს თითოეულ რეგიონში შეიქმნება პასუხისმგებელი ჯგუფები, რომლებიც თავიანთ სამოქმედო ტერიტორიებზე უზრუნველყოფენ მოსალოდნელი საფრთხეების გამომწვევი მიზეზების გამოვლენისა და რისკების მუდმივი შეფასებისათვის საპოლიციო ძალების მიერ განსახორციელებელ ღონისძიებათა დაგეგმვას და მათი ჩატარების ორგანიზებას.

ბრძანება, ასევე, ითვალისწინებს პოლიციელთა ვალდებულებას, როგორც წინასაარჩევნო პერიოდში, ასევე, არჩევნების დღეს, სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულებისას, დაიცვან პოლიტიკური ნეიტრალიტეტის პრინციპი.

საია დადებითად აფასებს ზემოაღნიშნული ბრძანების გამოცემას და მიგვაჩნია, რომ მისი აღსრულების შემთხვევაში, იგი ხელს შეუწყობს უსაფრთხო საარჩევნო გარემოს შექმნას.

ქსელური შეხვედრები საარჩევნო პროცესში ჩართულ მხარეებთან

საიამ 2018 წლის საპრეზიდენტო არჩევნებისთვის ქსელური შეხვედრების ციკლი დაიწყო. შეხვედრები საარჩევნო პროცესში ჩართულ სხვადასხვა მხარეებთან: საარჩევნო სუბიექტებთან, სახელმწიფო უწყებების, მედიისა და არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლებთან ხორციელდება.

ქსელური შეხვედრები თბილისში, ბათუმში, ოზურგეთში, ზუგდიდში, ქუთაისში, გორში, რუსთავში, დუშეთსა და თელავში გაიმართება.

პროცესების გამჭვირვალობის, კანონდარღვევების გამოვლენისა და მათზე დროული რეაგირების მიზნით, მონაწილე მხარეები თანხმდებიან ინფორმაციის ურთიერთგაცვლასა და თანამშრომლობაზე, რაც დროული და დადასტურებული ინფორმაციის არსებობის შემთხვევაში, შესაძლებლობას მოგვცემს, შესაბამისი სამართლებრივი შეფასება მივცეთ ფაქტებს, კვალიფიციური კონსულტაცია გავუწიოთ ნებისმიერ მსურველს და დავიცვათ პოლიტიკური უფლებების რეალიზება საქართველოში.

შეხვედრების ციკლი საქართველოს მასშტაბით სექტემბრის განმავლობაში გაგრძელდება.

საინფორმაციო ბიულეტენის მომზადება შესაძლებელი გახდა ამერიკელი ხალხის მხარდაჭერის წყალობით, რომელიც აშშ-ის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) მეშვეობით იქნა გაწეული. საინფორმაციო ბიულეტენში გამოთქმული მოსაზრებები ეკუთვნის საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციას და შესაძლებელია არ გამოხატავდეს USAID-ის და აშშ-ის მთავრობის შეხედულებებს.

THIS NEWS LETTER WAS MADE POSSIBLE BY THE GENEROUS SUPPORT OF THE AMERICAN PEOPLE THROUGH THE UNITED STATES AGENCY FOR INTERNATIONAL DEVELOPMENT (USAID). THE OPINIONS EXPRESSED IN THIS NEWS LETTER BELONG TO GYLA AND MAY NOT REFLECT THE OPINIONS OF THE DONOR.